

Overvågning af Sortspætte, Isfugl og Natravn

Danmarks Miljøundersøgelser anvender indtastningerne i DOFbasen. Observationerne giver en værdifuld viden om Danmarks fugle - og indgår i dag som en vigtig brik i overvågningen af særlige arter.

DOFbasen opfordrede i foråret 2007 på vegne af Danmarks Miljøundersøgelser (DMU) DOF's medlemmer til at indtaste alle observationer, de i løbet af 2007 måtte gøre af Sortspætte, Isfugl og Natravn - i særdeleshed, hvis der var tale om yngleforekomster. Vi vil gerne sige tak til de mange, der har indsendt observationer til DOFbasen, og kan her præsentere nye udbredelseskort for de tre arter.

SAMARBEJDE OM FUGLEBESKYTTELSE

Fugleovervågningen i NOVANA omfatter i princippet alle arter på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag I, som forekommer i Danmark. Det har dog af økonomiske årsager været nødvendigt at begrænse overvågningen, og bl.a. syv relativt almindeligt forekommende ynglefugle, nemlig Hvepsevåge, Rørhøg, Natravn, Isfugl, Sortspætte, Hedelærke og Rødrygget Tornskade, har der ikke været plads til i programmet. Så meget mere glædeligt var det, at DOF i 2006 indgik en samarbejdsaftale med Skov- og Naturstyrelsen og DMU, som åbnede for offentlige institutioners frie anvendelse af DOFbasen, da dette gav mulighed for at følge de syv arter. Til gengæld betaler Miljøministeriet så et årligt tilskud til driften af DOFbasen.

Det er klart, at der ikke på baggrund af et enkelt års registreringer kan siges noget om bestandsudviklingen. Med henblik på udbredelse er arternes udvikling, som den fremstår i 2007, derfor beskrevet i brede vendinger.

SORTSPÆTTE

Sortspætten er en stand- og strejffugl, som sjældent træffes langt fra sit yngleområde, så for denne art er alle indsendte data for 2007 anvendt, bortset fra to observationer. Det drejer sig om en rastende fugl på Gedser Odde i midten af december, som blev registreret to gange, og som øjensynligt var på træk. I alt ca. 830 observationer er anvendt ved udarbejdelsen af udbredelseskortet, men der er naturligvis en del områder, hvor arten er registreret mange gange (Fig. 1).

Sortspætte ved redehul.
Foto: Eigil Ødegaard

I forhold til det seneste udbredelseskort for Sortspætten, som blev udarbejdet på baggrund af atlasundersøgelsen i 1993-1996, er det bemærkelsesværdigt, at der i 2007 blot er en enkelt observation fra Bornholm. Sortspætten indvandrede til Danmark på Bornholm og i Nordsjælland, og Bornholm har længe været betragtet som et af artens helt store støttepunkter. I 1993-1996 blev den bornholmske bestand således vurderet til omkring 20 par. Tilbagegangen på Bornholm er efter alt at dømme reel.

Artens udbredelse i det øvrige land ligner meget udbredelsen i 1993-1996, omend det synes som om tætheden i bestanden i Østjylland syd for Vejle er tiltaget over de seneste 11-14 år.

ISFUGL

En del af Isfuglene forlader os om vinteren, mens mange af de øvrige strejfer rundt og vender tilbage til ynglestedet i marts eller april. Yngleperioden er valgt som 15. april til 15. august. Når vi skriver valgt, er det, fordi det ikke er muligt præcist at afgøre denne periode. Mens forældrefuglene er i færd med andet kuld, vil der fx være omstrejfende unger fra første kuld, der vil kunne nå vidt omkring. Data er renset for, hvad der umiddelbart vurderes at være egentlige trækforekomster, og tilbage står knap 500 observationer, som er spredt over hele landet bortset fra Bornholm (Fig. 2).

Isfuglene var tæt fordelt i 2007, og blot i Vest-, Syd- og Midtsjælland har det været magert med observationer. Udbredelsen synes ikke at have ændret sig siden 1993-1996 med hovedparten af fuglene indrapporteret fra Midtjylland.

Isfuglene nyder godt af de milde vintre og synes at have fortsat ekspansionen over de seneste 11-14 år.

NATRAVN

Natravn er en trækfugl, som overvintrer i Afrika. Den kommer til landet fra først i maj og trækker bort i august og september. Alle observationer af Natravn indtil 15. august er anvendt til udbredelseskortet. Efter denne dato dukker rastende individer øjensynligt op på træklokaliteter uden ynglehabitater i umiddelbar nærhed. I alt knap 300 observationer er anvendt til tegning af udbredelseskortet for Natravn (Fig. 3).

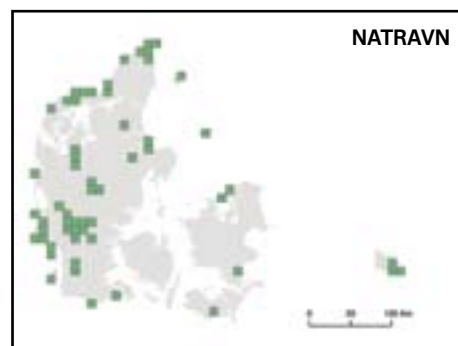
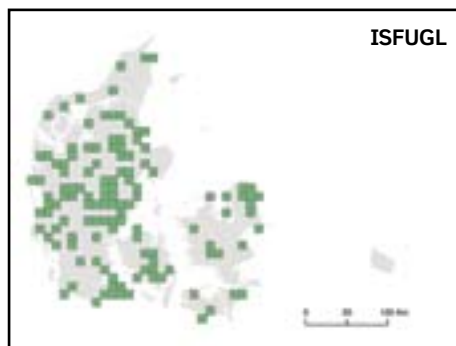
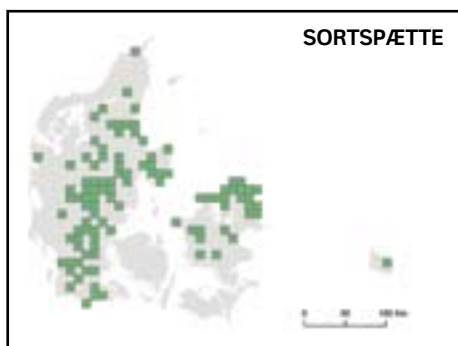
Det er som tidligere overvejende i Midt-, Vest- og Nordjylland, at observationer af Natravn er gjort samt i "hotspots" i Nordsjælland og på Bornholm. At der ikke er registreret Natravne på Fyn svarer godt til resultaterne af Atlas-undersøgelsen i 1993-1996. Derimod er det mere overraskende, at der ingen observationer er gjort på Midtsjælland.

Natram. Foto: Jens Kristian Kjærgård

Isfugl. Foto: Gerner Majlandt

ARTER I 2008

Vi har været imponerede over resultatet af denne lille undersøgelse i 2007, og vil gerne i 2008 fortsætte med arterne Rørhøg og Hvepsevåge. Vi opfordrer derfor alle til at indtaste yngleforekomster af de to arter i DOFbasen. NB! Husk at man med fordel kan bruge DOFbasens særlige indtastningsmulighed for ynglepar hertil – det gør det meget lettere at udsøge yngleparrene bagefter! Indtastningsmuligheden for ynglepar findes ved at klikke på fanebladet ”ynglepar” yderst til højre på indtastningssiden.

I forhold de tre arter fra 2007 er det for Rørhøg og Hvepsevåge langt vanskeligere at skelne imellem træk- og yngleforekomster, og vi beder derfor alle om at angive, hvorvidt der med sikkerhed er tale om trækfugle og meget gerne også adfærd, der kunne tyde på, at arterne yngler i området eller i nærheden.

SORTSPÆTTE, ISFUGL OG NATRAM

Sortspætte, Isfugl og Natram er alle opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag I. Denne liste omfatter de arter, som EU-landene har en forpligtelse til at udpege fuglebeskyttelsesområder for, og derfor indgår de tre arter som en del af det statslige miljø- og naturovervågningsprogram NOVANA. De tre arter er tillige ret talrigt ynglende, så det vil være vanskeligt at holde øje med samtlige ynglefund.

I 1998 blev bestanden af Sortspætte opgjort til 200-250 ynglepar, Isfugl til ca. 300 par og Natram til 500-600 par.

AF STEFAN PIHL
e-mail: sp@dmu.dk

